

พืชอาหารสัตว์ พันธุ์ดี

กรมปศุสัตว์

เอกสารค่าแนะนำ

กองอาหารสัตว์ กรมปศุสัตว์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

ISBN : 974-436-045-3

หญ้ารูซี่ (<i>Brachiaria ruziziensis</i>).....	1
หญ้ากินนีสีม่วง (<i>Panicum maximum</i> TD58)	2
หญ้าอะตราตัม (<i>Paspalum atratum</i>)	3
หญ้าพลิแคทูลัม (<i>Paspalum plicatulum</i>)	4
หญ้าเนเปียร์ (<i>Pennisetum purpureum</i>)	5
หญ้าแพงโกล่า (<i>Digitaria eriantha</i> ; syn. <i>D. decumbens</i>)	6
หญ้าไรต์ (<i>Chloris gayana</i>)	7
ถั่วฮามาต้า (<i>Stylosanthes hamata</i> cv. Verano)	8
ถั่วท่าพระสไตโล (<i>Stylosanthes guianensis</i> CIAT 184)	9
ถั่วคาวาลเคด (<i>Centrosema pascuorum</i> cv. Cavalcade)	10
ถั่วไมยรา (<i>Desmanthus virgatus</i>)	11
ถั่วลิสงเถา (<i>Arachis pintoi</i> cv. Amarillo)	12
ความเหมาะสมของพันธุ์พืชอาหารสัตว์ สำหรับนำไปปลูก และการใช้ประโยชน์	13
ความทนทานของพันธุ์พืชอาหารสัตว์ต่อสภาพพื้นที่ปลูก	14
การจัดหาเมล็ดพันธุ์และหน่อพันธุ์	15
มาตรฐานคุณภาพเมล็ดพันธุ์ของกรมปศุสัตว์	17
สถานที่ตั้งหน่วยงานของกองอาหารสัตว์	18

พืชอาหารสัตว์ พันธุ์ดี

หญ้ารูซี่ (*Brachiaria ruziziensis*)

เป็นหญ้าที่มีอายุหลายปี ต้นกึ่งเลื้อยกึ่งตั้ง สามารถเจริญเติบโตในดินที่มีความอุดมสมบูรณ์ต่ำได้ ขึ้นได้ดีในพื้นที่ดอน ดินมีการระบายน้ำดี ทนแล้งพอสมควร ทนต่อการเหยียบย่ำของสัตว์ ไม่ทนน้ำท่วมขัง ผลผลิตน้ำหนักรากแห้ง 2.0-2.5 ตันต่อไร่ต่อปี ปรอดิน 7-10 เปอร์เซ็นต์

การปลูก

ใช้เมล็ดพันธุ์อัตรา 2 กิโลกรัมต่อไร่ หว่านหรือโรยเป็นแถว ๆ ห่างกัน 50 เซนติเมตร

การใส่ปุ๋ย

ก่อนปลูกควรมีการใส่ปุ๋ยรองพื้นสูตร 15-15-15 อัตรา 50-100 กิโลกรัมต่อไร่ และใส่ปุ๋ยคอกร่วมด้วย ควรใส่ปุ๋ยยูเรีย (46-0-0) อัตรา 10-20 กิโลกรัมต่อไร่ หลังการตัดทุกครั้ง

การกำจัดวัชพืช

ควรมีการกำจัดวัชพืชหลังปลูกหญ้า 2-4 สัปดาห์

การใช้ประโยชน์

การตัดหญ้ารูซี่ไปใช้เลี้ยงสัตว์ ควรตัดครั้งแรก 60-70 วันหลังปลูก โดยตัดสูงจากพื้นดิน 10-15 เซนติเมตร สำหรับการปล่อยสัตว์เข้าแทะเล็มในแปลงหญ้า ควรปล่อยเข้าครั้งแรกเมื่อหญ้าอายุ 70-90 วัน หลังจากนั้นจึงทำการตัดหรือปล่อยสัตว์เข้าแทะเล็มหมุนเวียนทุก 30-45 วัน ในช่วงฤดูฝนหญ้าโตเร็ว อาจตัดได้ที่อายุน้อยกว่า 30 วัน หญ้ารูซี่เหมาะสำหรับใช้เลี้ยงสัตว์ ในรูปหญ้าสด หญ้าแห้งหรือหญ้าหมัก

หญ้าพลิแคทูลัม (*Paspalum plicatulum*)

เป็นหญ้าที่มีอายุหลายปี ต้นตั้งเป็นกอ เจริญเติบโตได้ในดินทรายที่มีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ ทนต่อสภาพแห้งแล้ง ทนน้ำท่วมขัง ผลผลิตน้ำหนักร้าง 1.5-2.5 ตันต่อไร่ต่อปี โปรตีน 7-8 เปอร์เซ็นต์

การปลูก

ใช้เมล็ดพันธุ์อัตรา 2 กิโลกรัมต่อไร่ หว่านหรือโรยเป็นแถว ๆ ห่างกัน 50 เซนติเมตร

การใส่ปุ๋ย

ก่อนปลูกควรมีการใส่ปุ๋ยสูตร 15-15-15 อัตรา 50-100 กิโลกรัมต่อไร่ เป็นปุ๋ยรองพื้น และควรใส่ปุ๋ยคอกร่วมด้วย ควรใส่ปุ๋ยยูเรีย (46-0-0) อัตรา 10-20 กิโลกรัมต่อไร่ หลังการตัดทุกครั้ง

การกำจัดวัชพืช

ควรมีการกำจัดวัชพืชหลังปลูกหญ้า 2-4 สัปดาห์

การใช้ประโยชน์

การตัดหญ้าพลิแคทูลัมไปใช้เลี้ยงสัตว์ ควรตัดครั้งแรก 60-70 วันหลังปลูก โดยตัดสูงจากพื้นดิน 10-15 เซนติเมตร สำหรับการปล่อยสัตว์เข้าแทะเล็มในแปลงหญ้า ควรปล่อยเข้าครั้งแรกเมื่อหญ้าอายุ 70-90 วัน หลังจากนั้นจึงทำการตัดหรือปล่อยสัตว์เข้าแทะเล็มหมุนเวียนทุก 30-45 วัน หญ้าพลิแคทูลัมเหมาะสำหรับใช้เลี้ยงสัตว์ ในรูปหญ้าสด หญ้าแห้ง หรือหญ้าหมัก

หญ้าเนเปียร์ (*Pennisetum purpureum*)

เป็นหญ้าที่มีอายุหลายปี สายพันธุ์ที่นิยมปลูก คือ หญ้าเนเปียร์แคระ (*P. purpureum* cv. Mott) หญ้าเนเปียร์ (ธรรมดา) และ หญ้าเนเปียร์ลูกผสม (*P. Purpureum* x *P. americanum*) ซึ่งมี 2 สายพันธุ์ คือ หญ้าเนเปียร์ยักษ์ และหญ้านานา หญ้าเนเปียร์แคระสูง 1-2 เมตร แตกกอดี ใบมาก

ส่วนหญ้าเนเปียร์ธรรมดา และเนเปียร์ลูกผสมสูง 3-4 เมตร ทุกสายพันธุ์เจริญเติบโตได้ดีในดินที่มีความอุดมสมบูรณ์สูง เหมาะสำหรับปลูกในเขตพื้นที่ให้น้ำได้ ผลผลิตน้ำหนักแห้ง 3.0-4.0 ตันต่อไร่ต่อปี โปรตีน 8-10 เปอร์เซ็นต์

การปลูก

ปลูกได้ด้วยท่อนพันธุ์ ระยะปลูก 75x75 เซนติเมตร ปลูกหลุมละ 2 ท่อน ให้ข้ออยู่ใต้ดินลึก 1-2 นิ้ว ในพื้นที่ 1 ไร่ ใช้ท่อนพันธุ์ 300-500 กิโลกรัม

การใส่ปุ๋ย

ก่อนปลูกควรใส่ปุ๋ยสูตร 15-15-15 อัตรา 50-100 กิโลกรัมต่อไร่ เป็นปุ๋ยรองพื้น และควรใส่ปุ๋ยคอกพร้อมด้วย ควรใส่ปุ๋ยยูเรีย (46-0-0) อัตรา 10-20 กิโลกรัมต่อไร่ หลังการตัดทุกครั้ง

การกำจัดวัชพืช

ควรกำจัดวัชพืชภายหลังจากปลูกหญ้า 2-4 สัปดาห์

การใช้ประโยชน์

การตัดหญ้าเนเปียร์ไปเลี้ยงสัตว์ ควรตัดครั้งแรก 60-70 วันหลังปลูก และตัดหญ้าครั้งต่อไปทุก 30-45 วัน ช่วงฤดูฝนหญ้าโตเร็ว อาจตัดอายุน้อยกว่า 30 วัน โดยตัดชิดดิน หญ้าเนเปียร์เหมาะสำหรับใช้เลี้ยงสัตว์ในรูปหญ้าสด หรือหญ้าหมัก ไม่เหมาะสำหรับทำหญ้าแห้ง

หญ้าแพงโกลา (*Digitaria eriantha* ; syn. *D. decumbens*)

เป็นหญ้าอายุที่มีหลายปี ต้นกึ่งตั้งกึ่งเลื้อย ลำต้นเล็ก ไม่มีขน ใบเล็กเรียวยาวใบดก อ่อนนุ่ม เหมาะสำหรับทำหญ้าแห้ง ทนน้ำท่วมขัง เจริญเติบโตดีในดินที่มีความอุดมสมบูรณ์สูง เหมาะสำหรับปลูกในเขตพื้นที่ให้น้ำได้ ผลผลิตน้ำหนักแห้ง 5.0-7.0 ตันต่อไร่ต่อปี โปรตีน 7-10 เปอร์เซ็นต์

การปลูก

ใช้ท่อนพันธุ์ อัตรา 200-250 กิโลกรัมต่อไร่ พื้นที่ลุ่ม ทำเทือกแบบนาหวาน น้ำตาม ปรับระดับน้ำให้สูง 10-15 เซนติเมตร หวานท่อนพันธุ์ให้ทั่วแปลง แล้วนาบกดท่อนพันธุ์ให้จมน้ำ แช่ทิ้งไว้ประมาณ 1 สัปดาห์ แล้วระบายน้ำออกพื้นที่ดอน หลังจากไถพรวนแล้วหวานท่อนพันธุ์ ไถพรวนกลบ

การใส่ปุ๋ย

ก่อนปลูกควรใส่ปุ๋ยสูตร 15-15-15 อัตรา 50-100 กิโลกรัมต่อไร่ เป็นปุ๋ยรองพื้น และควรใส่ปุ๋ยคอกร่วมด้วย ในแต่ละรอบของการตัดควรใส่ปุ๋ยยูเรีย (46-0-0) 2 ครั้ง ๆ ละ 20 กิโลกรัมต่อไร่ ครั้งแรกหลังตัด 1 วัน และครั้งที่ 2 หลังตัด 10-15 วัน

การกำจัดวัชพืช

หลังจากการปลูก 45-60 วัน โดยการตัดปรับ ถ้ามีการเตรียมดินที่ดีจะไม่มีวัชพืช ถ้ามีวัชพืชให้ตัดหญ้า 1-2 ครั้ง วัชพืชจะหมดไปเอง

การใช้ประโยชน์

การตัดหญ้าแพงโกลาไปใช้เลี้ยงสัตว์ ควรตัดหญ้าครั้งแรก 60 วันหลังปลูก และตัดครั้งต่อไปทุก ๆ 40 วัน โดยตัดชิดดิน 5-10 เซนติเมตร การปล่อยสัตว์เข้าแทะเล็มครั้งแรกควรปล่อยเมื่อหญ้าอายุไม่ต่ำกว่า 90 วัน หญ้าแพงโกลาเหมาะสำหรับใช้เลี้ยงสัตว์ ในรูปหญ้าสด หญ้าแห้ง หรือหญ้าหมัก

หญ้าไรต์ (*Chloris gayana*)

เป็นหญ้าที่มีอายุหลายปี ทนแล้งได้ดี ทนต่อสภาพน้ำขังได้เป็นครั้งคราว ทนต่อการเหยาะเล็มได้ดี ทนต่อสภาพดินเค็มได้ดีกว่าหญ้าอื่นๆ หลายชนิดผลผลิตน้ำหนักแห้ง 2.0-2.5 ตันต่อไร่ต่อปี โปรตีน 8-10 เปอร์เซ็นต์

การปลูก

ใช้ท่อนพันธุ์ อัตรา 2.0 กิโลกรัมต่อไร่ หว่านหรือโรยเป็นแถวๆ ห่างกัน 50 เซนติเมตร

เมล็ดพันธุ์หญ้าไรต์มีขนและเขามาก ก่อนหว่านแนะนำให้ผสมเมล็ดพันธุ์กับขี้เลื่อยหรือทราย

การใส่ปุ๋ย

ก่อนปลูกควรใส่ปุ๋ยสูตร 15-15-15 หรือ 16-16-8 อัตรา 50-100 กิโลกรัมต่อไร่ เป็นปุ๋ยรองพื้น และควรใส่ปุ๋ยคอกร่วมด้วย ควรใส่ปุ๋ยยูเรีย (46-0-0) อัตรา 10-20 กิโลกรัมต่อไร่ หลังการตัดทุกครั้ง

การกำจัดวัชพืช

ควรมีการกำจัดวัชพืชหลังปลูกหญ้า 2-4 สัปดาห์

การใช้ประโยชน์

การตัดหญ้าไรต์ไปใช้เลี้ยงสัตว์ ควรตัดครั้งแรก 60-70 วัน หลังปลูก โดยตัดสูงจากพื้นดิน 10-15 เซนติเมตร สำหรับการปล่อยสัตว์เข้าเหยาะเล็ม ควรปล่อยเข้าครั้งแรกเมื่อหญ้าอายุ 70-90 วัน หลังจากนั้นจึงทำการตัด หรือปล่อยสัตว์เข้าเหยาะเล็มหมุนเวียนทุก 30-45 วัน ในช่วงฤดูฝนหญ้าโตเร็วอาจตัดใช้ประโยชน์ได้ที่อายุน้อยกว่า 30 วัน หญ้าไรต์เหมาะสำหรับใช้เลี้ยงโค กระบือ ในรูปหญ้าสด หญ้าแห้งหรือหญ้าหมัก

ถั่วฮามาต้า (*Stylosanthes hamata* cv. Verano)

เป็นถั่วที่มีอายุ 2-3 ปี พุ่มเตี้ยตั้งตรง แตกกิ่งก้านแผ่คลุมพื้นที่ได้กว้าง ทนทานต่อสภาพแห้งแล้ง ทนดินกรด ทนทานต่อการแทะเล็มเหยียบย่ำของสัตว์ได้ดี ไม่ทนต่อสภาพพื้นที่ดินชื้นแฉะ และไม่ทนสภาพรมเงา ผลผลิตน้ำหนักแห้ง 1.5-2.0 ตันต่อไร่ต่อปี ไปรติน 16-18 เปอร์เซ็นต์

การปลูก

ใช้เมล็ดพันธุ์อัตรา 1.5-2.0 กิโลกรัมต่อไร่ หว่านหรือโรยเป็นแถวๆห่างกัน 30-50 เซนติเมตร ก่อนปลูกต้องแช่เมล็ดในน้ำร้อนอุณหภูมิประมาณ 80 องศาเซลเซียส นาน 5-10 นาที

การใส่ปุ๋ย

ก่อนปลูกควรใส่ปุ๋ยสูตร 12-24-12 อัตรา 30-50 กิโลกรัมต่อไร่ เป็นปุ๋ยรองพื้น และควรใส่ปุ๋ยคอกร่วมด้วย ในปีต่อไปควรใส่ปุ๋ยทริปเปิลซูเปอร์ฟอสเฟต (0-46-0) อัตรา 20-30 กิโลกรัมต่อไร่ ช่วงต้นฤดูฝนของทุกปี

การกำจัดวัชพืช

กำจัดวัชพืชครั้งแรกหลังจากปลูกถั่ว 3-4 สัปดาห์ และกำจัดวัชพืชครั้งที่ 2 หลังจากครั้งแรกประมาณ 1-2 เดือน

การใช้ประโยชน์

การตัดถั่วฮามาต้ามาใช้เลี้ยงสัตว์ ควรตัดครั้งแรก 60-75 วันหลังปลูก โดยตัดสูงจากพื้นดิน 10-15 เซนติเมตร หลังจากนั้นทำการตัดทุก 45-60 วันหรือปล่อยให้สัตว์เข้าแทะเล็มครั้งแรกเมื่อถั่วอายุ 90 วัน เข้าแทะเล็มเป็นช่วง ๆ ทุก 30-45 วัน ถั่วฮามาต้าเหมาะสำหรับใช้เลี้ยงสัตว์ ในรูปถั่วสดหรือแห้ง

ถั่วท่าพระสไตโล (*Stylosanthes guianensis* CIAT 184)

เป็นถั่วที่มีอายุ 2-3 ปี พุ่มตั้ง ขนาดต้นและทรงพุ่มใหญ่กว่าถั่วยามาต้าไม่ทนดินเค็มและดินต่าง ทนแล้ง ผลผลิตสูงในดินร่วนปนทราย ทนสภาพดินกรดได้ดี ผลผลิตน้ำหนักแห้ง 1.5-2.5 ตันต่อไร่ต่อปี โปรตีน 16-20 เปอร์เซ็นต์

การปลูก

ใช้เมล็ดพันธุ์อัตรา 1.5-2 กิโลกรัมต่อไร่ หว่านหรือโรยเป็นแถว ๆ ห่างกันประมาณ 30 เซนติเมตร ก่อนปลูกต้องแช่เมล็ดในน้ำร้อนอุณหภูมิประมาณ 80 องศาเซลเซียส นาน 5 นาที

การใส่ปุ๋ย

ควรใส่ปุ๋ยผสมสูตร 12-24-12 อัตรา 50 กิโลกรัมต่อไร่ เป็นปุ๋ยรองพื้น และควรใส่ปุ๋ยคอกพร้อมด้วย ในปีต่อ ๆ ไป ควรใส่ปุ๋ยทริปเปิลซูเปอร์ฟอสเฟต (0-46-0) อัตรา 20-30 กิโลกรัมต่อไร่ ช่วงต้นฤดูฝนของทุกปี

การกำจัดวัชพืช

กำจัดวัชพืชครั้งแรกหลังจากปลูกถั่ว 3-4 สัปดาห์ และหลังจากนั้น 1-2 เดือน กำจัดวัชพืชอีกครั้งหนึ่ง ถ้ายังมีวัชพืชขึ้นหนาแน่น

การใช้ประโยชน์

การตัดถั่วท่าพระสไตโลไปใช้เลี้ยงสัตว์หรือปล่อยสัตว์เข้าแทะเล็มครั้งแรกเมื่ออายุ 80-90 วันหลังปลูก หลังจากนั้นตัดหรือปล่อยสัตว์แทะเล็มได้ทุก ๆ 45-60 วัน โดยตัดสูงจากพื้นดิน 15-20 เซนติเมตร ถั่วท่าพระสไตโลเหมาะสำหรับใช้เลี้ยงสัตว์ ในรูปถั่วสด หรือถั่วแห้ง

ถั่วคาวาลเคด (*Centrosema pascuorum* cv. Cavalcade)

เป็นถั่วที่มีอายุฤดูเดียว เถาเลื้อย ไบคก สัตว์ชอบกิน ใบจะไม่ร่วง หล่นง่ายเมื่อทำแห้ง เหมาะสำหรับ ใช้ทำถั่วแห้งอัดฟ่อน ให้ผลผลิตน้ำหนักแห้งประมาณ 1.0 ตันต่อไร่ปี ไปรติน 16-20 เปอร์เซ็นต์

การปลูก

ใช้เมล็ดพันธุ์หว่านหรือโรยเป็นแถวในอัตรา 4 กิโลกรัมต่อไร่ โรยเป็น แถว ๆ ห่างกัน 25-50 เซนติเมตร

การใส่ปุ๋ย

ก่อนปลูกควรมีการใส่ปุ๋ยสูตร 12-24-12 เป็นปุ๋ยรองพื้น อัตราประมาณ 50 กิโลกรัมต่อไร่ และอาจจะต้องมีการใส่ปุ๋ยคอกร่วมด้วย

การกำจัดวัชพืช

ควรกำจัดวัชพืชเมื่อถั่วมีอายุ 3-4 สัปดาห์ และอาจมีการกำจัดวัชพืชอีกครั้ง หนึ่งถ้ายังมีวัชพืชขึ้นหนาแน่น

การใช้ประโยชน์

การตัดถั่วคาวาลเคดทุกครั้งให้สังเกตจากใบล่างเริ่มเหลืองและตัดสูงจากพื้น ดินประมาณ 10 เซนติเมตร ในการปล่อยสัตว์เข้าแทะเล็มควรให้ถั่วมีอายุ 90 วันขึ้นไป หลังจากนั้นควรตัดหรือปล่อยสัตว์แทะเล็มไม่ต่ำกว่า 30 วัน ถั่วคาวาล เคดเหมาะสำหรับใช้เลี้ยงสัตว์ ในรูปถั่วสด หรือถั่วแห้ง

ถั่วไมยรา (*Desmanthus virgatus*)

เป็นถั่วมีอายุหลายปี เป็นไม้พุ่ม
ค่อนข้างตั้งตรง สูง 2.0-3.5 เมตร
ใบและดอกคล้ายกระถิน แต่มีขนาดเล็กกว่า เจริญเติบโตได้ดีในดินที่มีความอุดมสมบูรณ์ค่อนข้างสูง ไม่ทนต่อสภาพน้ำท่วมขัง ไม่ทนดินกรดจัด ผลผลิตน้ำหนักแห้ง 2.0 - 3.0 ตันต่อไร่ต่อปี ไปรดิน 16-18 เปอร์เซ็นต์

การปลูก

ใช้เมล็ดพันธุ์อัตรา 2 กิโลกรัมต่อไร่ ไร่เป็นแถว ๆ ห่างกัน 30-60 เซนติเมตร ก่อนปลูกต้องแช่เมล็ดในน้ำร้อนอุณหภูมิ 80 องศาเซลเซียส นาน 5 นาที

การใส่ปุ๋ย

ควรใส่ปุ๋ยผสมสูตร 12-24-12 อัตราประมาณ 50 กิโลกรัมต่อไร่ เป็นปุ๋ยรองพื้น และควรมีการใส่ปุ๋ยคอกร่วมด้วย ในปีต่อ ๆ ไป ควรใส่ปุ๋ยเช่นเดียวกันกับปีแรกในช่วงต้นฤดูฝน

การกำจัดวัชพืช

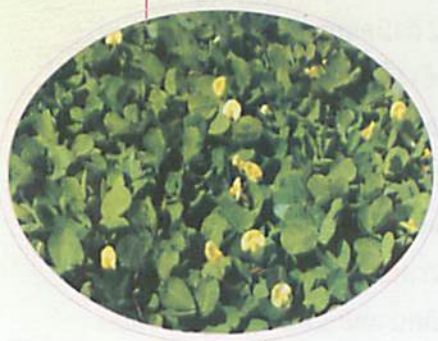
ควรกำจัดวัชพืชหลังจากปลูก 2-4 สัปดาห์ และหากยังมีวัชพืชขึ้นหนาแน่น ควรมีการกำจัดวัชพืชตามความจำเป็น

การใช้ประโยชน์

การตัดถั่วไมยราไปใช้เลี้ยงสัตว์ ควรตัดครั้งแรก 60-70 วันหลังปลูก และตัดครั้งต่อไปทุก ๆ 30-45 วัน โดยตัดสูงจากพื้นดินประมาณ 30 เซนติเมตร ถั่วไมยราเหมาะสำหรับใช้เลี้ยงสัตว์ ในรูปถั่วสด หรือถั่วแห้ง

ถั่วลิสงเทศ (*Arachis pintoi* cv. *Amarillo*)

เป็นถั่วที่มีอายุหลายปี เจริญเติบโตคลุมดินได้อย่างหนาแน่น ขึ้นได้ดีในดินที่มีความอุดมสมบูรณ์ปานกลาง และมีความชื้นสูง ทนต่อสภาพร่มเงาทนต่อการแทะเล็มและเหยียบย่ำของสัตว์ได้ดีมาก ขยายพันธุ์ด้วยเมล็ดและส่วนของลำต้น ให้ผลผลิตน้ำหนักแห้งประมาณ 1-2 ตันต่อไร่ต่อปี เหมาะสำหรับปล่อยสัตว์เล็มและมีโปรตีนประมาณ 15-21 เปอร์เซ็นต์

การปลูก

ปลูกโดยหยอดเมล็ดเป็นแถว อัตรา 2 กิโลกรัมต่อไร่ ระยะห่างระหว่างแถว 30-50 เซนติเมตร หรือใช้ท่อน พันธุ์ปลูกระยะ ระหว่างต้นและระหว่างแถวห่างกัน 50 เซนติเมตร

การใส่ปุ๋ย

ก่อนปลูกควรมีการใส่ปุ๋ยรองพื้นสูตร 15-15-15 ในอัตรา 30 กิโลกรัมต่อไร่ นอกจากนี้อาจมีการใส่ปุ๋ยคอก ร่วมด้วยเพื่อเพิ่มอินทรีย์วัตถุในดิน ในการดูแลรักษาแปลงถั่วควรใส่ปุ๋ยทริปเปิ้ล ซุปเปอร์ฟอสเฟต (0-46-0) ในช่วงต้นฤดูของทุกปี ในอัตรา 20 กิโลกรัมต่อไร่

การกำจัดวัชพืช

กำจัดวัชพืชครั้งแรกในระยะ 3-4 สัปดาห์แรกหลังปลูก และกำจัดวัชพืชครั้งที่ 2 หลังจากครั้งแรกอีก 2 เดือน

การใช้ประโยชน์

ควรปล่อยแทะเล็มครั้งแรกที่ถั่วอายุ 70-90 วันหลังจากนั้นจึงจะทำการปล่อยสัตว์แทะเล็มทุกๆ 30-45 วัน

ความเหมาะสมของพันธุ์พืชอาหารสัตว์สำหรับนำไปปลูกและใช้ประโยชน์

พันธุ์พืช	สภาพพื้นที่		การใช้ประโยชน์			
	ที่ลุ่ม	ที่ดอน	ตัดให้กิน	ปล่อยแทะเล็ม	หญ้าแห้ง	หญ้าหมัก
หญ้ารูซี่	X	**	*	**	**	**
หญ้ากินนิสีม่วง	*	**	**	*	*	**
หญ้าอะตราดัม	**	**	**	*	X	*
หญ้าพลิแคทูลัม	**	**	**	*	*	*
หญ้าเนเปียร์	*	**	**	X	X	**
หญ้าแพงโกล่า	**	*	**	**	**	*
หญ้าไรต์	*	**	**	*	**	X
ถั่วฮามาต้า	X	**	*	**	*	X
ถั่วท่าพระสไตโล	*	**	**	*	*	X
ถั่วควาลเคด	X	**	**	X	**	X
ถั่วไมยรา	*	**	**	*	*	X

หมายเหตุ **เหมาะสม * พอใช้ X ไม่เหมาะสม

ความทนทานของพันธุ์พืชอาหารสัตว์ต่อสภาพพื้นที่ปลูก

พันธุ์พืช	สภาพพื้นที่ปลูก						
	สภาพร่มเงา	ดินกรดจัด	ชั้นและ น้ำท่วมขัง	ดินเหนียว	ดินทราย	ดินทรายจัด	พื้นที่แห้งแล้ง
หญ้ารูซี่	*	x	x	*	*	*	*
หญ่ากินนีสีม่วง	**	*	*	*	*	x	*
หญ่าอะตราดัม	x	*	**	*	**	*	*
หญ่าพลีแคทูลัม	x	*	**	*	*	**	**
หญ่าเนเปียร์	x	*	x	*	*	x	*
หญ่าแพงโกล่า	x	x	**	**	*	*	*
หญ่าไรต์	*	*	*	*	*	*	**
ถั่วยามาดา	*	*	x	x	**	*	**
ถั่วท่าพระสไตโล	*	*	*	*	*	*	*
ถั่วควาลเคด	*	*	*	*	*	*	*
ถั่วไมยรา	x	x	x	*	x	x	x

หมายเหตุ **เหมาะสม * พอใช้ x ไม่เหมาะสม

การจัดการเมล็ดพันธุ์และหน่อพันธุ์

การเลือกซื้อเมล็ดพันธุ์พืชอาหารสัตว์เกษตรกรควรซื้อเมล็ดพันธุ์จากแหล่งที่เชื่อถือได้ เช่น ชมรมผู้ผลิตเมล็ดพันธุ์พืชอาหารสัตว์ หรือกรมปศุสัตว์ โดยภาชนะบรรจุควรปิดมิดชิด สามารถป้องกันความชื้นได้ ควรมีฉลาก แสดงแหล่งผลิต วันผลิต และคุณภาพของเมล็ดพันธุ์ ซึ่งมาตรฐานเมล็ดพันธุ์หญ้ากินนีสีม่วงของกรมปศุสัตว์จะต้องมีความบริสุทธิ์ไม่ต่ำกว่า 70 เปอร์เซ็นต์ และมีความงอกมากกว่า 50 เปอร์เซ็นต์ขึ้นไป ในกรณีที่ไม่สามารถจัดหาเมล็ดพันธุ์ได้ ต้องใช้เมล็ดพันธุ์จากแหล่งอื่น ควรมีการตรวจสอบความงอกก่อนปลูก ในกรณีเกษตรกรซื้อเมล็ดพันธุ์มาแล้วควรเก็บไว้ในที่ร่ม และควรป้องกันมดแมลงได้ ถ้าเก็บเมล็ดพันธุ์ข้ามปี ควรเก็บไว้ในห้องเย็น เกษตรกรควรสั่งจองซื้อเมล็ดพันธุ์ล่วงหน้าได้ที่ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์และสถานีพัฒนาอาหารสัตว์ทั่วประเทศ ตามรายละเอียดท้ายเล่มและรับเมล็ดพันธุ์ได้ประมาณเดือนเมษายนเป็นต้นไป

สำหรับการจัดหาหน่อพันธุ์หญ้ากินนีสีม่วง หญ้าเนเปียร์ หญ้าแพงโกล่า สามารถติดต่อได้ที่ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์และสถานีพัฒนาอาหารสัตว์ โดยแจกให้เกษตรกรฟรีรายละเอียด 250 กิโลกรัม หรือติดต่อเครือข่ายเกษตรกรผู้ผลิตหน่อพันธุ์พืชอาหารสัตว์จำหน่ายรายละเอียดเพิ่มเติมที่กองอาหารสัตว์ กรมปศุสัตว์ สำหรับราคามะลิพันธุ์พืชอาหารสัตว์ที่กรมปศุสัตว์ จำหน่ายให้เกษตรกร ในปี พ.ศ. 2549 มีดังนี้

1.หญ้ารูซี่	กิโลกรัมละ	90 บาท
2.หญ้ากินนีสีม่วง	กิโลกรัมละ	110 บาท
3.หญ้าอะตราตัม	กิโลกรัมละ	90 บาท
4.หญ้าพลินแคทูลัม	กิโลกรัมละ	90 บาท
5.ถั่วยามาต้า	กิโลกรัมละ	90 บาท
6.ถั่วท่าพระสไตโล	กิโลกรัมละ	90 บาท
7.ถั่วคาวาลเคด	กิโลกรัมละ	65 บาท
8.ถั่วไมยรา	กิโลกรัมละ	100 บาท

สามารถสั่งจองและซื้อเมล็ดพันธุ์ได้ที่ ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์ หรือสถานีพัฒนาอาหารสัตว์ กรมปศุสัตว์

มาตรฐานคุณภาพเมล็ดพันธุ์ของกรมปศุสัตว์

ชนิดพันธุ์	ความชื้น	ความบริสุทธิ์	เมล็ดพันธุ์พืชอื่น	ความงอก
	ไม่เกิน (%)	ไม่ต่ำกว่า (%)	ไม่เกิน (%)	ไม่ต่ำกว่า (%)
หญ้ารูซี่	10	90	0.3	50
หญ้าอะตราดัม	10	70	0.3	50
หญ้ากินนีสีม่วง	10	70	0.3	50
หญ้าฟลิแคทูลัม	10	70	0.3	50
ถั่วฮามาต้า	9	70	3.0	40
ถั่วท่าพระสไตโล	9	80	3.0	50
ถั่วคาวาลเคด	9	90	3.0	50

หมายเหตุ : เมล็ดพันธุ์พืชอื่น หมายถึง เมล็ดพืชอาหารสัตว์ชนิดอื่น เมล็ดวัชพืช และเมล็ดพืชชนิดอื่น

สถานที่ตั้งหน่วยงานของกองอาหารสัตว์

กรมปศุสัตว์

กองอาหารสัตว์ ก.ทพญาไท เขตราชเทวี กทม. 10400 โทร. 0-2653-4491

หน่วยงาน	สถานที่ตั้ง	โทรศัพท์
1. ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์ชัยนาท	เขื่อนเจ้าพระยา อ.สรรพยา จ.ชัยนาท 1700	โทร. 0-5641-1162
2. สถานีพัฒนาอาหารสัตว์สุพรรณบุรี	อ.ด่านช้าง จ.สุพรรณบุรี 72180	โทร. 0-3548-1147
3. สถานีพัฒนาอาหารสัตว์เพชรบูรณ์	อ.เมือง จ.เพชรบูรณ์ 67000	โทร. 0-5672-1558
4. สถานีพัฒนาอาหารสัตว์สุโขทัย	อ.คีรีมาศ จ.สุโขทัย 64160	โทร. 0-5561-2874
5. สถานีพัฒนาอาหารสัตว์พิจิตร	อ.ตะพานหิน จ.พิจิตร 66110	โทร. 0-5661-3526
6. ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์สระแก้ว	อ.คลองหาด จ.สระแก้ว 27260	โทร. 0-3725-1755
7. ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์นครราชสีมา	อ.ปากช่อง จ.นครราชสีมา 30130	โทร. 0-4431-1612
8. สถานีพัฒนาอาหารสัตว์ร้อยเอ็ด	อ.สุวรรณภูมิ จ.ร้อยเอ็ด 45130	โทร. 0-4358-1454
9. สถานีพัฒนาอาหารสัตว์บุรีรัมย์	อ.ปะคำ จ.บุรีรัมย์ 31220	โทร. 0-4464-6077
10. สถานีพัฒนาอาหารสัตว์ยโสธร	อ.คำเขื่อนแก้ว จ.ยโสธร	โทร. 0-4571-1269
11. ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์ขอนแก่น	สำนักงานเกษตรภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จ.ขอนแก่น 40260	โทร. 0-4326-1123
12. สถานีพัฒนาอาหารสัตว์มหาสารคาม	อ.เขียงหิน จ.มหาสารคาม 44160	โทร. 0-4378-1322
13. สถานีพัฒนาอาหารสัตว์กาฬสินธุ์	อ.เมือง จ.กาฬสินธุ์ 46000	โทร. 0-4381-3295
14. สถานีพัฒนาอาหารสัตว์อุดรธานี	อ.กุดจับ จ.อุดรธานี 41250	โทร. 0-4229-1206
15. สถานีพัฒนาอาหารสัตว์เลย	อ.วังสะพุง จ.เลย 42130	โทร. 0-4281-2839
16. สถานีพัฒนาอาหารสัตว์มุกดาหาร	อ.เมือง จ.มุกดาหาร 49000	โทร. 0-4261-1673
17. สถานีพัฒนาอาหารสัตว์หนองคาย	อ.เมือง จ.หนองคาย 43000	โทร. 0-4242-1373
18. สถานีพัฒนาอาหารสัตว์นครพนม	อ.ท่าอุเทน จ.นครพนม	โทร. 0-4258-1285
19. สถานีพัฒนาอาหารสัตว์สกลนคร	อ.เมือง จ.สกลนคร	โทร. 0-4271-4299
20. ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์ลำปาง	อ.ห้างฉัตร จ.ลำปาง 52190	โทร. 0-5422-2695
21. สถานีพัฒนาอาหารสัตว์แพร่	อ.ร้องกวาง จ.แพร่ 54140	โทร. 0-5452-2268
22. ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์เพชรบุรี	อ.ชะอำ จ.เพชรบุรี 76120	โทร. 0-3259-4052
23. สถานีพัฒนาอาหารสัตว์ประจวบคีรีขันธ์	อ.กุยบุรี จ.ประจวบคีรีขันธ์ 77150	โทร. 0-3268-1990-1
24. ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์สุราษฎร์ธานี	อ.ท่าฉาง จ.สุราษฎร์ธานี 84150	โทร. 0-1979-6603
25. สถานีพัฒนาอาหารสัตว์ชุมพร	อ.ท่าแซะ จ.ชุมพร 86140	โทร. 0-7761-1063
26. ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์นราธิวาส	อ.ตากใบ จ.นราธิวาส 96110	โทร. 0-7351-2751
27. สถานีพัฒนาอาหารสัตว์สตูล	อ.ควนกาหลง จ.สตูล 91130	โทร. 0-7479-7070
28. สถานีพัฒนาอาหารสัตว์ตรัง	อ.เมือง จ.ตรัง 92000	โทร. 0-7528-4150
29. สถานีพัฒนาอาหารสัตว์พัทลุง	อ.ศรีบรรพต จ.พัทลุง 93190	โทร. 0-7468-9143

แบบสอบถาม

หนังสือคำแนะนำ เรื่อง พืชอาหารสัตว์พันธุ์ดี

1. ชื่อ (นาย/ นาง/ น.ส./ อื่นๆ).....นามสกุล.....อายุ.....ปี
2. บ้านเลขที่.....ตำบล.....อำเภอ.....จังหวัด.....
3. เพศ 1. ชาย 2. หญิง
4. วุฒิการศึกษาสูงสุด
 1. มัธยมศึกษา
 2. อนุปริญญาหรือเทียบเท่า
 3. ปริญญาตรีหรือเทียบเท่า
 4. อื่น ๆ (โปรดระบุ).....
5. อาชีพหลัก
 1. เกษตรกร (เลือก) พืช, ประมง, ปศุสัตว์
 2. พนักงานเอกชน/ธุรกิจส่วนตัว
 3. รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ
 4. อื่น ๆ (โปรดระบุ).....
6. ท่านได้รับหนังสือเล่มนี้มาจากที่ใด
 1. กรมปศุสัตว์ (ระบุหน่วยงาน).....
 2. การจัดงานด้านปศุสัตว์ (ระบุชื่องาน).....
 3. อื่น ๆ (โปรดระบุ).....
7. หนังสือเล่มนี้ได้ให้ประโยชน์อะไรกับท่านบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
 1. ให้ความรู้
 2. สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ต่อไป
 3. อื่น ๆ (โปรดระบุ).....
8. เหตุผลที่ทำให้ท่านหยิบหนังสือเล่มนี้มาอ่าน (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
 1. ชื่อเรื่อง/เนื้อหา
 2. การจัดรูปเล่มน่าสนใจ
 3. ขนาดตัวอักษรน่าอ่าน
 4. อื่น ๆ (โปรดระบุ).....
9. ท่านต้องการทราบอะไรเพิ่มเติมจากหนังสือเล่มนี้อีก (โปรดระบุ)
 - 9.1
 - 9.2
 - 9.3
10. คำถามที่ท่านต้องการถามเกี่ยวกับหนังสือเล่มนี้ อะไรบ้าง (โปรดระบุ)
 - 10.1
 - 10.2
 - 10.3
11. ปัญหาและข้อเสนอแนะอื่น ๆ (โปรดระบุ)
.....
.....

✎ ขอขอบพระคุณในความร่วมมือ ✎

กรุณาส่งแบบสอบถามคืนได้ที่

กลุ่มเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ สำนักพัฒนาการปศุสัตว์และถ่ายทอดเทคโนโลยี กรมปศุสัตว์
ถนนพญาไท กรุงเทพฯ 10400 โทรสาร 0-2653-4934 E-mail: ausaneec@dld.go.th

